

Bán Zsófia

Frau Röntgen keze

Anna Bertha!, kiabált Wilhelm. Anna Bertha! Semmi válasz. Istenem. Ez a nő nincs sehol. Ez a nő nincs. Gondolta keserűen Wilhelm. Nem engedelmeskedik a fizika törvényeinek. A fizika törvényei pedig én vagyok. *Ich*. A fizika törvényei nekem engedelmeskednek. („Üll!”) Csak Anna Bertha, az nem engedelmeskedik nekem. Ha ránézek, a képe fokozatosan elhalványul, majd eltűnik. Ha megfogom, a hús, a csont kicsúszik a kezem közül és elillan. Huss. Volt-nincs Anna Bertha. Ez volna az én feleségem. A feleség az valaminek a fele, azaz 50%-a. Az én feleségem az az én felem, az én 50%-om. A nap nagy részében fogalmam sincs, hol van, mit csinál az én 50%-om. Nem könnyelműség ez? Nem felelőtlenség ez? Kicsúszik az ellenőrzésem alól, mint egy síkos testű hal. Anna Bertha teste nem síkos. Anna Bertha teste... nos, milyen is Anna Bertha teste? Anna Bertha teste, noha nem síkos, mégis kicsúszott az ellenőrzésem alól. Anna Bertha teste tőlem függetlenül létezik, tőlem függetlenül éli világát, tőlem függetlenül néz, tapint, fog, olvas, eszik, megnyalja a szája szélét, ám a nyelve csak egy pillanatra lövel ki, mint a gyíké, amikor rovat szippant be, s aztán ismét berántja abba a puha, nedves, sötét szájába, ami úgy tud rátapadni a testem nem elhanyagolható, mondjuk 98,9%-ára, hogy az ellentmond a fizika összes törvényének, olyankor megszűnik a testem számára a gravitáció, sőt megszűnik a testem is, körfogat nélkül lebegek az univerzumban, mint valami könnyű folyadékban, minden cseppfolyóssá, egyneművé válik, nincsenek kontúrok, határok, és akkor egyszer csak ebből a kozmikus, egyenletes lebegésből elindul valamiféle szeizmikus ösmozgás, valami lassú hullámvész, valami felgyűrődés, ami a távolból lassan, egyenletesen közeledik, s amikor már egészen közel kerül, akkor hirtelen lezúdul ez az irdatlan tömeg, aminek anyaga, térfogata és kiterjedése erőteljesebb kontúrokkal közeledni és növekedni látszik, és amikor már olyan közel van, hogy óriás tömegével fölém magasodik, mint valami monstruózus árhullám, melynek kiterjedését nem ismerem, és mint egy ósrobbanás ráz meg tőtől talpig, minék következtében alkotóelemeimre bomlok és továbbra is a fizika törvényeinek ellentmondva zúgok szerteszét, bele a világűrbe, miközben mindezt mégiscsak valaki, aki egy, érzékeli. Mintha saját halálomat élném végig, s éppen ez volna benne a legnagyobb ajándék, hogy olyasmint ad, amit máskülönben nem kaphat emberfia, az egyetlen olyan élményt, ami a miénk, mégsem tartozik az életünkhöz, a miénk, mégsem tudjuk birtokolni, a miénk, mégis mindig a másé, azé, aki látja, azé, aki tudja, azé, aki elmondja, aki leírja, aki adatozza és kartotékolja, és mégis, a teljes megsemmisülés érzésének ellentmondva, amit Anna Bertha ad, a síkos, puha szájával, a forrón tapadó ujjai-

val olyasmi, ami az enyém, ami csak az enyém és olyannyira az enyém, olyan mértékig, sőt minden mértéken túl, hogy muszáj magamat távol tartani tőle, mert különben beszippant, meg- és felemészt, megszűnök tőle gondolkodni, minden idegszállammal csak arra tudok gondolni, hogy mikor fog újra megismétlődni, és aztán mikor megint és újra és újra az idők végezetéig, mert minden más ehhez képest csak kihűlt, megkövesedett, üszkös lávafolyam, ami minden élő organizmust megfojt és maga alá temet, megszűnik a tudomány, mi több, megszűnik minden világi tudás, és Wilhelm, mondtam én egy reggel magamnak, miután nem tudom, talán órákig tartó révület után, sikerült a szobában szanaszéjjel heverő darabjaimat valamiképpen újra egységbe forrasztani, te ezt nem engedheted meg magadnak, te a tudományra esküdtél fel, és egy nőnek tett eskü ezt az esküdet nem teheti semmissé. És akkor, azon a hűvös, októberi reggelen megfogadtam, hogy anélkül, hogy nőmnek tett eskümet felmondanám, mindent el fogok követni annak érdekében, hogy ezt az érzést a jövőben távol tartsam magamtól, ám ugyanabban a pillanatban azt is felismertem, hogy ehhez magát Anna Berthát is távol kell tartanom, hogy tehát együtt fogunk élni, de mégis külön, külön világokban, s ha ennek az az ára, hogy soha nem születik utód, akkor ezt az árat meg fogom fizetni, mert ha hagyom, hogy leterítsen ez a lényéből áradó ellenállhatatlan, kezelhetetlen sugárzás, akkor elveszett ember vagyok, akkor sem magamnak, sem asszonyomnak nem vagyok ura, akkor kizár a tudományos közösség, s kaparászhatok mint egy kivert kutya a döngve becsapódott kapun, Professzor Zehnder és a sleppje örökös, megvető pillantásától sújtva, minnek következtében családomat, asszonyomat és magamat eltartani nem fogom tudni és nincstelenül, névtelenül és betegen kell majd meghalnom anélkül, hogy legalább azt a titkot felfejtethettem volna, hogy mi is ez a titokzatos sugárzás, ami egyik testtől a másikig hatol még mielőtt egyáltalán egymáshoz nyúlnának, hogy mi az az átható, áthatoló erő, illetve pillantás, amitől úgy állok előtte, mint akinek a testéről lefejtették a húst, és csak a póre csontvázamra vetkőzve állok egyik lábamról fázósan a másikra, leginkább ez, ez a tudatlanság az, ami kikészít, ami megaláz és romba dönt, hiszen ahol ilyen erős sugárzás van, ott valamilyen fizikai magyarázatnak lennie kell, amivel mindezidáig sajnos képtelen voltam szolgálni, jöllehet immár huszonhárom éve vagyunk házások, s a távolság tartását a tisztánlátás reményében legalább tizenöt éve gyakorlom, mégis, szomorúan mondom, e sugárzás magyarázata, illetve természete számomra x , azaz ismeretlen.

Most azonban muszáj azonnal beszélnem vele, Anna Berthát muszáj előkerítenem, akár a föld alól is, mert közös fáradozásunknak, azaz távolságtartásunknak, csak félve mondom ki, mintha végre megszületett volna az eredménye, a napokban olyasmit észleltem a laboratóriumban, amit eddig még soha, valamiféle fluoreszkáló jelenséget, ami a katódsugarak kibocsátásakor keletkezik, s ami egy darab kartonra vetült ki, majd egyszer, amikor megpróbáltam különféle anyagokkal felfogni, mintegy kelepcebé ejteni a sugarat, édes Istenem, ne hagyj el, a saját villódzó

csontvázamat véltem felismerni a kivetített képen, ám minderről egyelőre mélyen hallgatok, mert ha kiderülne, hogy csak a képzeletem játszott velem, az jogosan rombolná porig tudományos hírnevem és az ép elmémre vonatkozó általános hiedelmet. S mivel a sugár vagy sugárzás eredetét, illetve természetét egyelőre nem ismerem, a jegyzetfüzetemben az x jelzettel jelöltem. S ekkor, abban a pillanatban, amikor ezt az x -et lejegyeztem, hirtelen kiment a lábamból az erő, fejemből a vér, és úgy hiszem, néhány percre elveszíthettem az eszméletemet. Mert ekkor valami olyasmire jöttem rá, amit soha, semmilyen tudományos közleményben nem fejthetek ki, soha le nem írhatok, elő nem adhatok anélkül, hogy maradék nimbuszomat el ne veszíteném, nevezetesen azt, hogy ez az x , azaz ismeretlen sugárzás alighanem magából Anna Berthából ered, aki az évek során, szívós munkával átverekedte magát nem éppen kisméretű házuk számtalan szobájának falán, a hálószobából a fürdőszobába, onnan a szalonba, a vendégszobákba, a könyvtárba, a zeneszobába, a konyhába, a mosókonyhába, a cselédszobákra át a kamrába, végül behatolva az épület legtávolabbi zugába, ahol az otthoni laboratóriumomat rendeztem be, és ahová, amióta idén, 1895 novemberének első napjaiban először észleltem ezt az ismeretlen sugarat, hetekre bezárkóztam, Anna Bertha bizony bottal üthette a nyomomat, ha ugyan szüksége lett volna rá, mert úgy tűnik, ennek a bizonyos sugárzásnak (x) a segítségével, amely elől már a házasságunk korai éveiben elmenekültem, végül sikerült rámtalálnia, éppen ez az a sugárzás, amelytől se éjjelem se nappalom nem volt, amelytől semmi másra nem tudtam gondolni, csak arra, hogy mikor kerülhetek ismét a közelébe, hogy mikor ismétlődik meg az, amit egyszerre vágytam és féltam, mert nem erre a világra, de legalábbis nem a nekem kijelölt világra való, amitől felbomlik, lefoszlik rólam a húsom és nem marad belőlem más, csak egy zörgő csonthalmaz, ez volt tehát, semmi kétség, ami a laboratóriumban végül megtalált, ez a végzetes sugárzás, amelynek, ha őszinte és a valósághoz hű akartam volna lenni, az Anna Bertha-sugár nevet kellett volna adjam, de ki ne tudná, aki csak egy kicsit is járatos a tudományos világban, hogy teli szájjal nevettek volna ki miatta, és örökre kitörölték volna nevemet a Tudomány nagykönyvéből, így aztán, a jegyzeteimben továbbra is X néven szerepelt (a nagybetű legalább a név képzetét kelthette), ugyanakkor tudtam, hogy legalább a magam számára végére kell járnom a dolognak, és ennek nincs más módja, mint hogy magát a feltételezett forrást vegyem vizsgálat alá, vagyis Anna Berthát, és igencsak sietnem kell, hiszen két nap múlva Karácsony, és az ünnepek alatt nem dolgozhatok, siessünk hát, nyakunkon az ünnep, sőt mindjárt nyakunkon a valóságos, végleges halál.

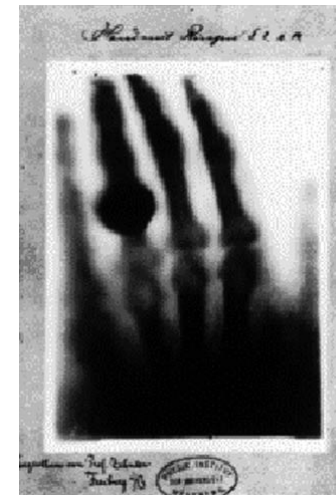
Wilhelm ekkor már tudta, mit kell tennie. Tudta, hogy ha megsugarazhatná Anna Bertha valamely testrészt és a segítségével beleláthatna az asszonyba, talán e ravasz körköröséggel sikerülne tetten érnie azt az ismeretlen valamit, ami őt éveig fogva tartotta és munkaképtelenné tette, ami azonban most mégis, hirtelen megkoronázni látszik tudományos karrierjét, ha ugyan valaha is közzé meri tenni az eredményeit. Anna Bertha!, kiabált Wilhelm.

Willi nincs itt. Ezt gondolta Anna Bertha 1895. december 22-ének szokatlanul hideg reggelén, amikor felébredt. Nem is annyira gondolta, mint inkább a bőre hűvös kipárolgásából, a mellette támadt üres tér tapintható kietlenségéből, a lepedők redői közé bújt sivár döbbenetből érezte. Ez az érzés az elmúlt, csaknem 15 évben minden reggel megismétlődött, és minden reggel, hogy kihűlt testét valamiképpen életre keltse, hogy valamiből erőt merítsen ahhoz, hogy kikeljen az ágyból és elkezdjen egy újabb, végtelennek tűnő, s éppen ezért számtalan, a való világgal kapcsolatos tennivalóval teletűzdelt, ám valójában mértéktelenül üres napot, minden képzelőerejét összeszedve s erősen összpontosítva arra a pillanatra gondolt, amikor Willi teste utoljára kulcsolódott az ő testére, amikor utoljára ébredtek úgy, mint egy frissen sült fonott kalács, mint két összetapadt csiga vagy végzetesen összenőtt ikerpár, amikor egymás testét úgy veték birtokba, mint aki saját, lombos-pagonyos birtokán jár-kel, amelyben minden egyes cserje és fűszál a másik tekintetétől kel életre, a másik érintésétől kezdenek el keringeni a nedvek, a másik leheletétől termelődik az oxigén, a meleg, a hajnali pára és a délutáni zsongás, s amikor végül mindez a képzelete pusztá erejétől megidéződött, a keze, az, amelyiken mindig, még éjszaka is hordta a Willitől kapott eljegyzési és karikagyűrűt elindult az öle felé, amelyet aztán lassú, körkörös mozdulatokkal juttatott ugyanide, ebbe a múltbéli, talán sosemvolt világba, amelynek azonban mégis léteznie kellett, mert különben már rég halott lenne, hiszen ez képezte valósága láthatatlan magját, ez tartotta benne az életet, sőt mondhatni, ez volt az élete maga, és amikor a közös gyönyör felidézett emlékének eredményeképpen megérkeztek a magányos gyönyör első hullámai, akkor a másik nevét kiáltotta, először halkán, aztán egyre hangosabban, meg azt, hogy jöjjön vissza a másik, jöjjön vissza hozzá az, aki nélkül az ő élete csak egy fluoreszkáló, s gyorsan kihúnyó jelenés, és ekkor olyan, mondhatni delejes erőt érzett magából kisugározni, amelyről biztos volt, hogy előbb-utóbb célba ér, és éppen ezért, meg azért, hogy fel tudjon kelni, minden reggel újból és újból megismételte, és minden reggel, újból és újból nem történt semmi, a szolgálók, mire Anna Bertha kiért a konyhába, lesütött szemmel sűrögtek-forogtak, hiszen ők hallották Anna Bertha kiáltásait, csak az nem hallotta, akinek kellett volna, a Willi.

Ám — telt-múlt az idő —, 1895. december 22-ének reggelén, Karácsony előtt két nappal, amikor Anna Bertha utolsó kiáltása még éppen ott vibrált a levegőben, Anna Bertha egy hangra lett figyelmes, mely először igen távolról, majd egyre közeledve és erősödve hallatszott, s amikor már csak néhány szobányira volt tőle, Willi hangját vélte felismerni, aki mintha éppen az ő, Anna Bertha nevét kiáltotta volna, s hirtelen csakugyan Willi alakja robbant be a szobába s lélekszakadva kérte Anna Berthát, hogy öltözne fel és jönne vele a laborba, oda, ahová Anna Berthának még soha nem volt szabad belépnie, s ekkor Anna Bertha érezte, hogy az a bizonyos sugárzás végre csakugyan célba ért, hogy elérte általa, amit akart, oda vonzotta magához Willit, és most Willi éppen arra készült, hogy őt az

életének egy olyan zugába eresse be, amelybe eddig még nem volt bejárása, s miközben Anna Bertha szívdobogva s kapkodva öltözött, tudta, hogy ez a Karácsony ugyancsak más lesz, mint a többi, s valamiképp azt is érezte, bár nem tudta volna megmagyarázni, hogy miért, hogy ez a Karácsony nem csak számukra, Anna Bertha és Willi, de az egész világ számára emlékezetes lesz, s ezért, mire a laborba értek, ahová Willi sietve beteretelte, majd komoly képpel betette maga mögött az ajtót, Anna Bertha már olyan izgatott volt, mintha ezen a Karácsonyon Jézus legalábbis ott, a würzburgi házukban akarna újból megszületni, és kétségtelenül, volt valami az újjászületés semmihez sem fogható érzéséből, amikor Willi egyszer csak megfogta Anna Bertha gyűrűs kezét és azt mondta elfúló hangon, kérem a kezedet, amit Anna Bertha úgy értett, hogy Willi újra megkéri a kezét és ezért szorongatja éppen a tőle kapott gyűrűkkel ékesített, s ekkor Willi ráhelyezte a kezét valamiféle lapra, matatott a műszereivel, majd holtápadtan, egyszer csak közölte, hogy kész. Kész a kép.

Milyen kép, kérdezte Anna Bertha, s ekkor Willi felmutatta Anna Berthának az első, X -sugárral (valójában Anna Bertha-sugárral) készített képet, amelyen Anna Bertha kezének csontozata látható, megfosztva húsától, ám az őket, Willit és Anna Berthát összekapcsoló jegy- és karikagyűrűkkel ékesítve. Íme:

A kép láttán Anna Bertha felkiáltott, láttam a haláloamat!, de ebben a pillanatban ez sem érdekelt, mert Willi féktelen örömeiben, a nyakába borult, s dohányszagú, forró lehelete Anna Berthát olyan boldogsággal töltötte el, hogy azt sem bánta volna, ha valóban holtan esik össze a laboratórium hideg padlatán, ám ekkor Willi, mikor érezni kezdte magán az Anna Bertha-sugár ismerősen fojtogató hatását, mielőtt az végleg elgyengítette volna, sietve fogott egy tollat, és gördülő, cirkalmas betűvel a következőket kanyarította a kép fölső szélére: *Hand mit Ringen, 1895.*

A többi: x .